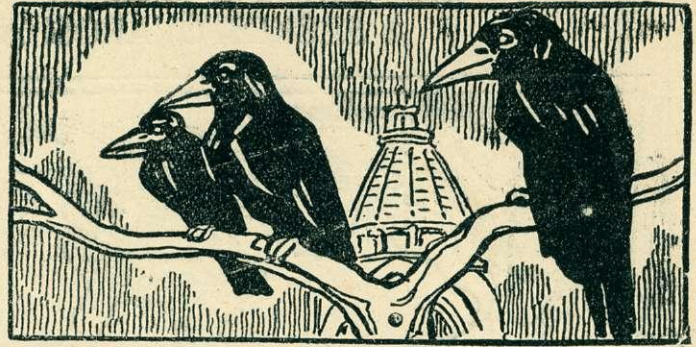


MI. UJSÁG AZ. ÁLLAT- KERTBEN?



BUDAPEST FŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJÉNEK KÖZLEMÉNYEI

Budapest, 1922.

IX. évfolyam. 3—4. szám.

Február 1—15.

KIADJA: BUDAPEST FŐVÁROS
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE

Az állat- és növénykert igazgatóságának
közreműködésével szerkeszti:
RAITSITS EMIL

Megjelen mint az „A TERMÉSZET”
:o: :o: :o: melléklapja :o: :o: :o:

Patkányirtás az Állatkertben.

A Budapest főváros Állat- és Növénykertjében már a hatóságilag elrendelt általános patkányirtás előtt megkezdettük az elszaporodott és igen kártevő rágcsáló bestiák ellen a védekezést. Igen különböző gyártmányú patkányirtószerekkel kísérleteztünk, amelyekkel azonban kellő eredményre nem jutottunk. A legutóbbi tapasztalatok szerint az állatkert madárházában a tengerihagymával végzett patkánymérgezések mutattak fel némi eredményt. Lapunk múlt számában emlékezett meg Esterházy Miklós Móric gróf a „Radikál” nevű patkányirtószerről, amely szintén tengerihagyma-készítmény. A tengerihagymával végzett patkányirtás mellett mégis arra kellett gondolnunk, hogy más méreggel is kísérletezzünk, „amely hasonlóképpen nem oly káros hatású a többi állatokra. Jablonowski József és Kádócsa Gyula „A patkányveszedelem s az ellene való védekezés” című gondos és körültekintő munkájukban ismertetik a szénsavas bárium (bárium karbonát), a hasznos háziállatokra nem oly veszedelmes patkányölő hatását, amely szert különösen Amerikában használnak. Ez készítményt a szénsavas bárium patkányölő hatásának tanulmányozására, amelyről az alábbiakban számolunk be.

A szénsavas bárium mérgező hatását úgy fejtí ki, hogy a gyomorba jutva, az ott jelenlevő gyomorsósavval történt egyesülés után vízben oldódó báriumklorid alakul át, mely utóbbi vegyület méregként hat a szervezetre.

Magyar Kóssa Gyula dr. „Gyógyszerrendelés”-ében megjelent mérgező és halálos adag táblázata szerint a szénsavas bárium 15—80 gr. mennyiségben halálos kutyára, 40 gr.-ja pedig megöli a házi nyulat.

Kísérleteink szerint 100 gr.-os fehér patkány 0'200 gr. bárium karbonát mesterséges beadása után 6 óra múlva, ugyanolyan súlyú fehér patkány 0'100 gr.-nyi mennyiség beadására 10 óra múlva, ugyanolyan súlyú három darab éheztetett fehér patkány 0'150 gr. bárium karbonát feletetése után 12 órán belül

elpusztult. Három darab 34 gr.-os, már önállóan táplálkozó kölyök vándorpatkány 0'05—0'15 gr. szénsavas bárium feletetése után 12 órán belül elpusztult. A szénsavas báriummérgezés patkányoknál a következő tünetekben nyilvánul: a mérge elfogyasztása után anélkül, hogy a kísérleti patkányok vizet ittak volna, fél óra múlva némi báyadtsággal és izomremegéssel kezdődő rosszullet észlelhető, az izomremegést nemsokára merev- és rángógörccsök váltják fel és ezzel kapcsolatban rendszeresen ökröndözés fogja el az állatokat, a mérge későbbi hatására pedig hányás és hasmenés észlelhető, miközben a kísérleti patkány nem mozdul el a megfogás alkalmával; ugyanekkor a görcsöket izomgyengeség és bénulásos jelenségek váltják fel, mire a patkány rövidesen elpusztul. Az ily módon mérgezett patkányok hullabontása alkalmával csupán a gyomorban észlelhető elváltozások s kivételesen a vékonybelekben. A gyomor rendszerint felfúvódott és a gyomor nyelöcsövi részletének fala áttetsző, igen vékony hártyszerűen elődomborodik, a gyomorfundus és pylorusi részlete hurutos-gyűladásos, hasonlóképpen nem ritkán a vékonybelek súlyosabb hurutja észlelhető.

Újabbán a szénsavas bárium „Baratol” neve alatt, mint patkányirtószert kerül forgalomba, egy-egy dobozban 20 pilula foglal helyet. Egy-egy pilula a patkányokra halálos adag háromszorosát tartalmazza. Az állatkert területén, az állatorvosi főiskola intézeteiben, valamint egybeűtt a „Baratol”-lal végzett kísérletek kellő eredménnyel jártak. Az állatkertben elhelyezett „Baratol” pilulából egy hét alatt 120 darabot fogyasztottak el, az állatorvosi főiskola kórbonctani intézetében 100 darabból 70 darabot ettek meg a patkányok. A „Baratol”-nak előnye, hogy igen különböző ízesítéssel készül, úgyhogy amint a patkányok az egyik fajta pilulát nem fogyasztják szívesen, úgy a mérgezés a másik fajta készítménnyel folytathatjuk. Ott, ahol izletesebb eleséget nem talál a patkány, ott nagyobb mennyiséget elfogyaszt a kihelyezett „Baratol”-ból. Így az állatkertben

az egyik ápoló megfigyelte, hogy egy patkány három „Baratol” pilulát fogyasztott el. Egyik budapesti építészünk pincéjében az első „Baratol” szállítmányból 20 darabot fogyasztottak el és a többi a következő napokon már meg sem érintették, míg a másik ízű „Baratol”-ból az első kirakás után rövidesen 16 darabot elfogyasztottak. Az előbb említett megfigyelések alapján a nagyon óvatos és mondhatni raffinált patkányokat úgy irhatjuk a legmegfelelőbbben, ha a patkányirtószert igen különböző módon rakjuk ki. A „Baratol”-nak előnye a veszélymentes és könnyű kezelése. A kirakott „Baratol” pilulák 10—10 darabját a gyári doboz két felében elhelyezzük és ily módon rakjuk el a megfelelő helyeken az est beálltával, amidőn már hasznos állataink nyugalomra tértek. A reggel beálltával a kirakás helyét felkeressük és a pilulákat összeszámolva, összehordjuk, hogy azokat este újból elhelyezzük. Amint észrevesszük, hogy a „Baratol” pilulák nem fogytak, úgy a „Baratol” második készítményét helyezzük a patkányjáratok elé. A „Baratol”-lal végzett patkányirtás esetén a helyszínen elhullott patkányokat ritkán találunk, mert a bárium karbonát-készítmény elfogyasztása után a patkány csupán órák múlva pusztul el. A mérgezett patkánynak a tünetek fellépésével elég ideje van, hogy búvóhelyét felkeresse, ahol aztán el is pusztul. Az állatkertben végzett patkányirtás ideje alatt egy elhullott patkány gyomortartalmából a bárium sóját sikerült kimutatni. A „Baratol”-lal végzett patkányirtás után a kísérletezés helyein a patkányok száma lényegesen csökkent.

Tapasztalataink szerint a patkányirtás csakis úgy vezethet kellő eredményre, ha a mérgezés módjait sorozatosan változtatjuk, mert az óvatos patkány a kirakott mérget hamarosan kitapasztalja.

A patkányirtás általános szabályainak el-sajátítása végett Jablonovskinak és Kádócsának már említett könyvét ajánljuk. R. E.

A kiadásért felelős: RAITITS EMIL